

IBRIS

We know
books

Copyright © SIONO Editura

Toate drepturile rezervate. Este interzisă reproducerea totală sau parțială a textelor pe orice suport audio, video sau electronic fără acordul în scris al editurii, cu excepția citatelor scurte, mai mici de 100 de cuvinte, necesare pentru recenzii sau referințe.

SIONO Editura

*Bd. Ion Mihalache 93 - 105, Sector 1
București, România*

*office@sionoeditura.com
www.sionoeditura.com*

Redactor: Em Sava
Coperta: Sasha Segal

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUMITRESCU, ȘTEFAN

Descântec de dragoste / Ștefan Dumitrescu. - București : Siono Editura, 2023

ISBN 978-630-6509-23-2

821.135.1

ȘTEFAN DUMITRESCU

DESCÂNTEC DE
DRAGOSTE

SIONO
EDITURA

București 2023

Tocmai mă întorsesem în vara aceea din Franța, unde fusesem invitat să predau Psihologia la Sorbona. Nu mai văzusem România de vreo trei ani. Luat cu studiile și cercetările, care-mi ocupau aproape toată ziua, abia dacă mai avusesem timp să mă gândesc la cei de acasă. Uneori treceau aproape și șase luni și mă trezeam că uitasem cu desăvârșire să răspund la scrișori. Mă urmărea mereu figura luminoasă și aura aceea extraordinară, de respect și de admirație, pe care o lăsase în urma lui profesorul Nicolae Vaschide. De altfel, și lucrul acesta l-am simțit de multe ori, marele psiholog îmi deschisese într-un fel calea. Îi eram profund recunoscător. Ori de câte ori eram prezentat în cercurile oficiale sau în cercurile științifice, auzeam imediat pomenin-

du-se numele marelui meu înaintaș.

– A, român, sunteți român? Ca profesorul Vaschide. Domnule, ce minte fantastică era! Păcat că a murit așa de tânăr. Ar fi fost astăzi unul dintre cei mai mari psihologi ai lumii.

Îl simțeam prezent lângă mine, ocrotitor și privindu-mă de undeva de sus, într-un fel ciudat, ironic, și protector în același timp, ca pe un copil. Obligat odată de o împrejurare, a trebuit să-i fac unuia dintre miniștrii, celebri pe atunci, ai Franței, o vizită. Am pășit în biroul imens al ministrului și, cum mai eram cu încă cineva, ce crezi, că aproape nici nu m-a băgat în seamă. M-am prezentat, i-am spus pentru ce am venit. Cum să-ți povestesc, am fost de-a dreptul mirat să-l văd cum tresare și cum își ia o mină protocolară și cât se poate de respectuoasă, după care s-a ridicat în picioare și mi-a întins mâna.

– Sunteți român, domnule Drăghicescu.

– Da, zic.

– Pofțiți, luați loc, m-a invitat ministrul, pe o canapea de piele, alături.

Era mai mult decât amabil și încurcat marele ministru francez.

– Am o deosebită stimă pentru domnul Titulescu, ministrul de externe al țării dumneavoastră, pentru marele muzician George Enescu, iar pentru marele sculptor Brâncuși am o adevărată venerație. Vă mai pot spune că am fost foarte bun amic cu domnul Vaschide, care era un mare spirit.

Parcă văd și astăzi cum își ridicase brațele în

sus și cum își înălțase chipul spre tavan. Poza marelui om politic francez mi-a rămas mult timp în minte. În clipa aceea, îmi aduc aminte că l-am simțit, mai bine zis am simțit, spiritul marelui Vaschide cum plutește în jurul meu în vastul birou ministerial. Profesorul Drăghicescu tuși de câteva ori, ducându-și mâna la gură:

– Așa, unde rămăsesem?

– Erați în cabinetul unui ministru al Franței, domnule profesor.

Bătrânul profesor tuși din nou, de data aceasta ținându-se cu mâinile de brațele fotoliului.

– Așa, așa. Mi-am adus aminte. Dar nu de asta te-am chemat, dragul meu. Când te-am lăsat în locul meu la catedră, am avut planuri mari cu dumneata. Uite de ce te-am chemat. E o chestiune foarte importantă și foarte ciudată. Cum să-ți spun eu. Stranie. Pe mine mă interesează foarte mult problema aceasta. La drept vorbind, m-a interesat încă din tinerețe. Și pe Vaschide l-a interesat mult. Știu că a făcut studii și cercetări foarte minuțioase de spiritism, despre percepția și intuiția spiritului și despre posibilitățile de comunicare, procese de percepție extrasenzoriale.

– Am auzit și eu, domnule profesor.

– Da, chestiunea am auzit că s-a răsuflat. Însă ce m-a interesat pe mine foarte mult a fost să dau de jurnalul lui sau de fișele lui de observație. N-am avut norocul, deși am făcut tot ce am putut pentru asta.

Profesorul Drăghicescu își mușcă buza de jos, lăsându-și o clipă privirea să se odihnească pe

biroul plin de tomuri, de la care tocmai se ridicase când venisem eu. Biblioteca, în care ne găseam noi, avea toți pereții până în tavan înțesați de cărți. Tomuri vechi, tratate, cursuri, cărți de filozofie, de psihologie, de pedagogie, de sociologie. Îmi aduc aminte momentul când intrasem pentru prima dată în biblioteca profesorului. Să fi fost în anul doi sau trei de facultate. Nu bănuiam că mai târziu aveam să-i devin asistent și că o să ne lege o prietenie adâncă și durabilă.

– Acum, fii atent, te rog! Dacă vrei poți să iei ceva să notez. Voi încerca să nu scap nimic din tot ce am auzit. Deci asta a fost acum doi ani, mai precis pe la începutul lui august. Mă întorsesem din Franța și dădusem peste un București mai încins decât un cuptor. Simțeau asfaltul cum se topește și cum îți se prinde de tălpile pantofilor. Aș fi avut niște treburi de rezolvat în capitală, și aș mai fi întârziat măcar o săptămână. Profesorul Rădulescu Motru era plecat la Butoiești, iar Gusti era pe undeva prin Ardeal. Nici de Davidescu n-am dat. Ce mai, fugiseră toți ca potârnicile de căldură, care pe unde apucaseră. N-am stat mult pe gânduri și m-am hotărât să plec și eu acasă, să-mi văd părinții, mai ales că nu-i văzusem de aproape trei ani. M-am suit în tren și a doua zi dimineața eram în Drăgășani. De aici am luat o căruță către Zăvoieni, unde-și aveau părinții mei moșia. Pe drum îmi simțeam sufletul bucuros, dar și strâns, îngrijorat, cum se strânge puiul de pitulice sub mama lui. Îmi era teamă să nu se fi întâmplat ceva rău acasă. Or fi sănătoși ai mei, or

fi avut necazuri? Trebuie să spun că nici nu le-a venit să creadă când m-au văzut. Parcă picase din cer însuși Iisus Hristos. Am fost tare bucuros că i-am găsit bine. Numai mama mi s-a părut îmbătrânită, ca și cum de la plecarea mea ar fi trecut zece ani, nu trei. Între timp mai murise cineva din neamul nostru, o mătușă, care atinsese aproape suta de ani. A doua zi plăcerea mea cea mai mare era să merg în zăvoi, pe malul Cernei, și să citesc întins pe spate, privind când și când prin frunza de arini cerul spălăcit de vară. Asta a fost una dintre puținele mele plăceri pe care mi le-am permis în viață. Încolo nici n-am știut când a trecut timpul.

Asta să fi fost a treia sau a patra zi de când sosisem la Zăvoieni. Tocmai mă întorsesem acasă de la râu, înainte de căderea apusului. O luasem prin grădină în sus. Mama prășea niște cuiburi de fasole. Îmi spuse că mă așteaptă un coleg. Măi să fie! Asta era o veste cât se poate de bună, dar care era prietenul acela care-mi făcuse pustiul de bine să-mi facă o vizită tocmai aici, la Zăvoieni? Mă grăbesc eu către casă. În odaie mă aștepta un domn, cam de vârsta mea, avea părul puțin încărunțit pe la tâmple și purta barbă. Nu-l văzusem în viața mea. M-a salutat cât se poate de respectuos, cerându-și scuze de deranj și, bineînțeles, l-am salutat și eu, căci cum era să ne îmbrățișăm dacă nu-l văzusem în viața mea?

– Domnule profesor, zice, am fost colegi de facultate, numai că eu eram mai mic cu un an decât dumneavoastră. Prin anul doi v-am

împrumutat *Cursul* domnului profesor Maiorescu, lucru de care mă bucur acum, căci *Cursul* a rămas la dumneavoastră și poate vă aduceți astfel aminte de mine.

Parcă îmi aduceam aminte, este adevărat, de *Cursul* lui Maiorescu pe care nu-l mai restituise celui care mi-l împrumutase. Asta pentru că nu mai dădusem de el, căci făcusem tot ce îmi stătuse în putință ca să-l găsec pe binefăcător. L-am invitat să se așeze și să se simtă ca acasă. Am vrut să-l rețin și în zilele următoare, căci m-aș fi bucurat nespun să am cu cine tăifăsu în plictiseala aceea care se așternea după primele zile de stat la țară. Așa pățeam mereu când mă duceam și stăteam mai mult timp la Zăvoieni.

– Domnule profesor, îmi răspunse omul, Alexandru Vizantidis, îl chema, era grec după tată. După mamă era român și se trăgea din familia Brâncovenilor, mi se pare, dacă nu mă înșel, o spiță colaterală care reușise să supraviețuiască la începutul secolului acesta– vă mulțumesc foarte mult pentru invitație. În noaptea aceasta aș putea să vă fiu oaspete, că nu știu dacă mai pot găsi o ocazie care să mă ducă la Drăgășani sau la Craiova, însă mâine, vă cer scuze dar vă voi părăsi, pentru că mă mână din urmă treburi importante.

Profesorul Dimitrie Drăghicescu făcu o pauză ca și cum și-ar trage sufletul.

–L-am invitat, cum lesne îți închipui, la masă, apoi ne-am retras în odaia mea unde am stat până târziu, către dimineață, povestind și luând faptele

pe toate părțile, mai mult vorbind el, căci ceea ce povestea sau ceea ce povestise făcea să mi se ridice părul măciucă în cap, fiindcă era în același timp captivant și nespun de interesant.

– Domnule profesor, am terminat facultatea cu mult timp în urma dumneavoastră, după răscoala din 1907, care ne-a adus multe nenorociri. Într-un timp a trebuit să-mi întrerup studiile, din cauza unei boli căreia niciun doctor nu reușise să-i dea de leac. După ce am terminat facultatea, Literele și Filozofie, după cum știți că era pe vremuri, am mers profesor într-unul din marile orașe din estul țării. Am ales Brăila, fiind fiu de angrosist. Tatăl meu s-a ocupat mulți ani cu vânzarea grânelor și înainte de război. Până a începe să ne meargă rău, familia noastră era una dintre cele mai bogate familii din România. Schela Brăilei ne oferea prilejul să ne facem negustoria cum se cuvine. Unchiul meu dinspre tată era de asemenea un negustor foarte priceput. Ce mai, familia noastră era cunoscută la Viena ca și la Istanbul. Am predat întâi la Pensionul de Fete al doamnei Claubz, o nemțoaică despre care se dusesse vestea în toată peninsula Balcanică. Era o femeie deosebit de cultă, de milităroasă, cunoștea bine vreo șapte limbi și avea idei pedagogice foarte înaintate pentru vremea aceea. Astfel se face că Școala de Fete a doamnei Claubz, cum i-a rămas și numele, era una dintre cele mai căutate pensioane de fete din România și din Orient. Prinți și oameni foarte bogați din Rusia și din Balcani își aduceau fetele la Școala doamnei

Claubz. În zilele libere îl ajutam, desigur, pe tatăl meu în treburile gospodăriei și la afaceri, mai ales la ținerea socotelurilor negustorești, a intrărilor și ieșirilor mărfurilor și banilor. Nu am fost un tânăr deosebit de înzestrat, cum probabil vă aduceți aminte, dar cultura, cât și un anume fel respectuos și înțelept al meu de a fi, m-au făcut să fiu agreat de sexul frumos. Eram în al doilea an de când predam acolo, când m-am îndrăgostit de fiica unul bogat armator rus din Odessa, care-și adusese fata la Școala doamnei Claubz. O chema Iulia Alexandrovna Maronova și se trăgea dintr-o veche familie de prinți care sărăcind se apucaseră de negustorie. În neamul Maronovilor erau câțiva prinți scâpătați. De la ea am auzit că din neamul lor s-a născut unul dintre marii pictori ai rușilor, Nicolai Maximovici Maronov, dacă ați auzit cumva. Mai târziu am fost la Petersburg și la Moscova și am văzut în muzee tablourile care m-au impresionat. Cum să v-o descriu eu, domnule profesor, pe Iulia Alexandrovna Maronova? Poate dacă aș avea talent de orator, ori de scriitor aș reuși întrucâtva să vă creionez portretul ei. Era, domnule profesor, de o frumusețe tulburătoare și în același timp plină de măreție. Când te uitai la ea rămâneai înmărmurit, ca și cum te-ai fi găsit în fața unei statui de o frumusețe și perfecțiune cutremurătoare, sculptată de un geniu. În ochii ei erau întinderile nesfârșite, de o albăstrime care te îngheța, ale stepelor rusești. Vorba îi era dulce ca elixirul. O dată am văzut-o când s-a înfuriat pe birjar, căci avea birja ei care o aducea la pension.

Am văzut fulgere albastre țâsnind din ochii aceia mai senini decât cerul Balticii. Era, domnule profesor, de o frumusețe care te făcea să înmărmurești, iar eu eram îndrăgostit cum nu mai fusese un alt om pe lume. Mi-aduc aminte perioada aceea, umblam pe pământ ca și cum aș fi umblat pe altă lume. Ajunsesem slab ca scândura patului. Numai cum o vedeam, îmi bătea inima să-mi spargă pieptul și nu știam pe unde să intru în pământ. Ce mai, știți și dumneavoastră ce cumplite sunt chinurile dragostei când ești tânăr și te îndrăgostești pentru prima dată! Ai mei observă că ceva nu este în regulă cu mine. Într-o zi tata m-a dus la un doctor evreu, un doctor bun, uns cu toate alifiile meseriei, știind tainele cele mai adânci ale trupului și ale sufletului omenesc. Eram galben ca ceara și uscat ca un țăr.

– Domnule Vizantidis, zise evreul, nu-ți iau niciun ban, căci eu nu am nicio putere și niciun leac asupra lui. Da mergi dumneata liniștit acasă că băiatul nu are nimic la trup. Boala de care suferă el am suferit cu toții în tinerețe. Băiatul dumitale este îndrăgostit și încă rău de tot. Când faceți nunta să mă chemați și pe mine. Ne-am luat noi rămas bun de la evreu. Așa era, îmi citise bine în suflet. Bucuros, tatăl meu i-a lăsat destui bani ca să fie bogat, dar el nu a vrut să primească un sfanț. Acasă, îl văd pe tata că pune să ne aducă șampanie și niște vin de Rodos, ne închidem într-o odaie și începe tata, așa, ca la un pahar de vin, ca bărbații când se adună, când sufletul se pierde în mărturisiri, să mă descoasă, ca între

prieteni. Și tot ca între doi buni prieteni i-am povestit și eu oful care mă rodea, iar în loc să mă aștept la reproșuri, unde nu-l văd pe tata că mă îmbrățișează și mă îmbărbătează și-mi dă curaj, învățându-mă cum și ce să fac, s-o prind și eu pe cea care mă adusese în prag de moarte în lațul dragostei.

– Aproape, dragul meu, că nici nu mă mișcasem cât timp povestise Alexandru Vizantidis necazul dragostei lui. Povestea frumos, mai frumos decât mine, că și eu am plăcerea povestitorului și a ascultătorului. Îmi e dor să mai ascult pe cineva povestind cum îi ascultam în copilărie și în adolescență pe țăranii de pe valea Cernei povestind, dar n-am mai întâlnit lucrul acesta.

Profesorul Dimitrie Drăghicescu tuși de câteva ori, și gândindu-mă că lucrul acesta îl văzusem la el de mai mult ori, acum cred că amănuntul acesta trebuie să facă parte din ritualul unui povestitor de talent, cum a fost profesorul Drăghicescu.

– Îmi aduc aminte, parcă îl văd în fața ochilor, trecuse de miezul nopții, doar câte un cocoș își mai înălța trâmbița la cer, parcă din lumea ailaltă, satul se scufundase în apele nopții. Din când în când, mai auzeam sunete ciudate, o cumpănă scârțâind în noapte, lătratul unui câine. Alexandru Vizantidis, se sprijinise cu spatele de lacra mamei, în care își ținea și acum lucrurile de fată, lumina lămpii vărsa în odaie o penumbră pierdută și bolnăvicioasă. Parcă văd cum își înălța chipul lui de om îmbătrânit, trecut prin multe.

– De ce vă povestesc lucrurile acestea, domnule profesor, a continuat Vizantidis, pentru că în povestea aceasta aproape fiecare amănunt își are locul lui miraculos. Către miezul nopții, tot tăifăsuind cu tata, și povestindu-mi și el aventurile din tinerețea lui, aproape că nici n-am știut când am adormit. Trebuie să-i mulțumesc mult tatălui meu, odihnească-l Dumnezeu în pace, că a fost un om care a făcut mult bine la viața lui, pentru că din seara aceea m-am simțit stăpân pe mine. De acum eram fericit, și chiar a doua zi, prinzând un moment mai bun, când am văzut-o singură, retrasă într-un colț, pe frumoasa Iulia Alexandrovna, i-am strecurat în mână un bilețel de dragoste, cum trebuie să fi făcut toți adolescenții îndrăgostiți. Până în ziua următoare n-am mai văzut-o, dar noaptea n-am închis un ochi. O vedeam în minte ca și cum ar fi fost aieva în odaia mea, ca și cum chipul ei ar fi ars ca o făclie lângă patul meu. Vorbeam în gând cu ea și tot trupul îmi era o fierbințeală ciudată. A doua zi ce credeți, domnule Drăghicescu, minunata și neasemuita Iulia Alexandrovna, îmi răspunde la bilețul meu de dragoste. Și cum îmi răspunde? O, Doamne, și acum începe inima să-mi bată în piept și trupul să mi se cutremure! În ziua aceea am simțit cum îmi pierd mințile. Parcă mi se înălța o vâlvătaie din creieri și tot trupul îmi era numai jar. Nu mai știam pe unde calc, ce este cu mine, pe ce lume mă aflu. Este puțin zis că mă aflam în al zecelea cer. Tatăl meu, trebuie să fi observat fericirea mea, care parcă-mi